

HE LLEGIT
NO SÉ ON

EVA PIQUER

El poder del full

EDICIONS DE 1984

SERGE BASSO DE MARCH

EMILI TEIXIDOR

PERE TORDERA

PERE TORDERA

JOAN MARGARIT

Sobre infants que llegien molt, joves que llegeixen poc i la por de no arribar a llegir-ho tot

Això era un nen que llegia amb els dits tacats de tinta

“Trojava als llibres la inèdita manera de sotmetre l’espai. Dominava l’incògnit amb un moviment del dit. El món podia encabir-se en un camp de vocals. Les frases coincideixen en la meua disponibilitat. M’hauria agradat saber on es corrompien les tintes, on la pàgina inscrivía els seus instants de pell. Hauria volgut tenir els ulls de l’estilogràfica per tal d’anellar, lletra per lletra, les raons de les síl·labes. Jo no era res! Només un nen llegint, però ja sabia el poder del full”.

M’ha captivat la prosa poètica d’*El revers de l’arena*, de Serge Basso de March (Edicions de 1984, amb traducció de Nathalie Bittoun-Debruyne i Josep M. Sala-Valldaura). Nascut a França, fill d’immigrants italians, Basso dirigeix el Centre Kulturfabrik, una cosa així com el CCCB de Luxemburg. El llibre és un catàleg d’escenes breus d’una infantesa en què les hores es gronxaven a les faldilles de la mare, la por es trobava al fons del celler i les angúnies s’amagaven sota “l’audàcia de les bates grises” de l’escola. Aquell nen que ja coneixia el poder del full patia la síndrome del tinter: n’eren símptomes uns dits tacats de blau. “Reivindicava l’acte d’escriure per rebre la carícia de la tinta”.

La literatura ha passat a ser una assignatura residual, i així ens va

“Llegir és la millor manera d’aprendre, de saber viure, d’estimar amb més plenitud –escriu el professor Francesc Foguet a propòsit de la situació residual de la literatura a l’ensenyament actual–. Llegir esdevé el millor estimulador, el millor revulsiu, la millor cura del cor i del cervell. Llegir ens fa ser més crítics i exigents, més lliures. Llegir esmola el dret a la dissidència i a l’acció”. Foguet, del departament de filologia catalana de la Universitat Autònoma de Barcelona, adverteix que els estudiants universitaris cada cop s’expressen pitjor, tant oralment com per escrit, i recorda que llegir serveix, també, per enriquir les potencialitats expressives.

El Col·lectiu Pere Quart de professors de literatura catalana ha difós un manifest per exigir que la literatura recuperi el lloc que li hauria de correspondre als estudis obligatoris i al batxillerat. Lamenten que la literatura curricular hagi estat bandejada, menyspreada i infravalorada, i alcen la veu contra la intenció de reduir encara més les hores de llengua i literatura que reben els alumnes abans d’accedir als estudis superiors. “Ens dol que es banalitzí la literatura, que es residualitzí –explica Clara Soley–. Ens dol

que es dubti de la bondat d’aquest coneixement”.

Una passió que només s’encomana amb l’exemple

Ho deia Emili Teixidor a *La lectura i la vida* (Columna): “Les paraules, la lectura, ens ordenen el cap. Tenir un bon vocabulari és com tenir un armari ben endreçat: de seguida trobem allò que busquem”. La lectura és el mètode Marie Kondo dels nostres calaixos interiors. I el millor contagi és l’exemple, com remarca va l’enyorat Emili: “Contagi el desig de llegir és com contagi ar qual-sevol altra convicció profunda: només es pot aconseguir, o millor intentar, sense imposicions, per simple contacte, imitació o seducció. No es tracta d’omplir cap vas –el cervell– buit, sinó d’encendre un esbarzer amb el foc que ens remou. Pel simple contacte d’una flama”.

Als qui estem tocats pel verí de la lectura ens angoixa no tenir prou temps per llegir tots els bons llibres que s’han escrit. Com a consol, sempre ens podem aferrar al consell del poeta Joan Margarit: “No cal llegir-ho tot. Les coses bones que aprens es van sedimentant, i aquestes t’ajuden en la següent etapa vital. Pots llegir allò que et permeti treure’n més rendiment. L’important no és llegir molt sinó llegir bé”.

MINÚCIES

JORDI LLOVET

Oscar Wilde

És sabut que Oscar Wilde (1854-1900), a més de ser un enorme dramaturg, un gran assagista i un bon poeta a estones, tenia una gran tirada pels nois joves, cosa que l’emparenta amb la tradició grega de la pederàstia, que era una cosa molt seriosa en aquell temps. Cal saber que tot abús en el si d’aquella institució cultural, pedagògica i política de la Grècia clàssica era castigat severament: respecte als joves! Quina gran civilització!

Wilde, per a desgràcia seva, pertanyia a un temps, el de la reina Victòria, en què aquesta pràctica era castigada amb duresa. Però com que Londres era, llavors, un niu de desgavells sexuals, Wilde, com una colla d’homosexuals molt reconeguts, va tirar pel dret, mig abandonant fills i muller, i es va enamorar –això és un fet, siguem justos– d’un noi de bona família, lord Alfred Douglas.

Al pare d’aquell noi, novè marquès de Queensberry, la cosa no li va fer gens de gràcia –val a dir que, en la cerimònia grega de “manlleuament” d’un jove, els pares també hi posaven mala cara–, i va enviar a l’escriptor, amb astúcia, una targeta en què li deia: “*For Oscar Wilde posing Somdomite*” [Per a Oscar Wilde, que presumeix de somdomita], tal com ho he escrit, és

WIKIPEDIA

a dir, amb una falta greu d’ortografia i de coneixements etimològics. Per aquestes paraules, Wilde va denunciar el pare de Douglas als tribunals. Va caure a la trampa, perquè llavors van anar a judici, i el marquès va fer aportar testimonis de poc pes, però de molta ressonància: nois vagarívols que es prostituïen amb el primer que passava, en certs carrers ombrosos de la ciutat.

El jutge va fer desfil·lar els testimonis. En presència d’un d’ells, el fiscal acusador va preguntar a Wilde: “¿Es veritat, com diu el fiscal, que vostè va tenir relacions amb aquest noi?” Aquí va ser on Wilde va perdre els estrepis i la causa, perquè va respondre: “I ara! ¿Jo, relacions amb un noi tan lleig? Un té les seves preferències!” Ja no calien més proves; i el dramaturg, assagista i poeta va ser condemnat a dos anys de treballs i misèria a la presó de Reading, de la qual es deia que, en cas que un home en sortís viu, no viuria, un cop lliure, més que dos tres anys. Així va ser: Wilde, les obres del qual van ser retirades de tots els teatres de Londres, reduït a la misèria, se’n va anar a França, on tenia amics. Va retrobar-se amb lord Douglas uns quants mesos a Nàpols, i finalment es va instal·lar a París, sense un cèntim. Va morir en l’enduranga només dos anys i escaig després d’haver sortit de la presó. Però a causa d’aquest afer, Wilde ens va deixar els seus dos poemes més bons: *De profundis*, escrit a la presó, i *La balada de la presó de Reading*, tots dos al·ludint a la seva bogeria amorosa i al seu enorme infortuni.